

Johannes' Åbenbaring

Eller blot *Apokalypsen*. Bibelsk forkortelse: Ab.

Vi læser: Kap 1- 6; 13: kap 20-22

Apokalyptik: *åbenbaring/afsløring* af de sidste tider

Den jødiske apokalyptik – karakteristika:

- De apokalyptiske skrifter skrevet mellem 200 f.Kr. og 100 e.Kr.
- En alternativ åndsstrømning dyrket i jødiske outsidergrupper
- Forfatteren skriver under pseudonym - navne fra den klassiske jødiske litteratur
- Apokalypserne hører hjemme i krisetider
- En dualisme (tvedeling) mellem jord og himmel, menneskenes og Guds verden
- Dualisme mellem det onde, Satan og hans dæmoner – og Gud og engleverdenen

Johannes' Åbenbaring – en kristen apokalypse

Udgangspunktet er en verdensomspændende kamp mellem Guds rige og Satans rige

Seeren (Johannes) er kommet til kendskab om forløbet af denne kamp gennem en åbenbaring

Kampen forløber efter en guddommelig plan og med ubønhørlig konsekvens:

Babylons fald, og Dyrets indespærring i tusinde år, Satans endelige fald og den nye jords og den nye Himmels tilsynekomst.

Tid:

Skrevet i midten af 90'erne

Forfølgelser - især i Lilleasien - af de kristne menigheder under Kejser Dometian (81-96)

Rygter om at Nero var kommet igen og ville stille sig i spidsen for en hær af parthere.

Åb er med i den ældste fortegnelse over nytestamentlige skrifter fra o. år 200.

Fortolkningsmetoder

Forståelsen af Åb bliver hurtigt løsrevet fra den historiske kontekst og har været behersket af to

”klassiske” fortolkningsmetoder: 1) den kirkehistoriske og 2) den fremtidshistoriske -

3) Den historiske metode er resultat af den historisk-kritiske metode fra slutningen af 1800-tallet

1) Den kirkehistoriske metode

Med sine skiftende billeder har Åb forudsagt udviklingen indenfor den kristen kirke fra aposteltiden til tidernes ende. Påstanden er så, at en stor del af skriftes forudsigelser er gået i opfyldelse i kirkens historie og i verdens historie. Fortolkning = identifikation med historiske personer og begivenheder.

2) Den fremtidshistoriske metode

Også kaldet den eskatologiske metode. Væsentligt er her at se Åb som syner, der skal opfyldes ved tidernes ende.

3) Den historiske metode

Undersøger skriftets bundethed til dens historiske forudsætninger. Metoden benytter både historiske viden om forholdene i Romerriget o. år 90, samt den religionshistoriske viden.

Opmærksomhed omkring flg:

- Den ejendommelige struktur i Åb
- Funktion som brev i en gudstjenestelig sammenhæng
- Hymnerne og himmelsynerne
- Skriftets liturgiske opbygning i en accelererende vekselvirkning mellem lovsang og katastrofer frem mod den endelige dom og forløsning.

Åb vil bringe trøst og opmuntring til kristne menigheder i en forfølgelsessituation ved at foregribe Kristi endelige sejr.

- I menighederne har man oplæst Seerens brev som led i den gudstjenestelige liturgi.
- Man er bevidst om, at synerne om Gudsrigets endelige komme og det nye Jerusalem ikke kan standse tidsforløbet.
- Lidelserne og undertrykkelsen sættes ikke ud af kraft.
- Oplæsningen har skabt mod til at tolke den nærværende tid i lyset af det kommende
- Oplæsningen har skabt mod til at holde ud i den korte tid til Kristi sejr.

Kap 1. Indledning**1,1-8. Forord og udvidet brevindledning**

Bogens karakter angives allerede af det første ord i den græske tekst. *Apokalypse*. ”afsløring” (2020).

V 4. Jødedommens syv ærkeengle (Mikael, Gabriel, Rafael, Uriel, Raguel, Sarakael og Remiel)

V 7. Bogens hovedtema. Jvnf. Dan 7,1 om Menneskesønnen der kommer på himlens skyer.

1,9-20. Kaldelsesvision

V 12: de syv guldlysestager er lig de syv menigheder (v 20)

13-16: Jvnf. Dan 7,13 Menneskesønnen, Kristus selv. Klædning: Ypperstepræstens,

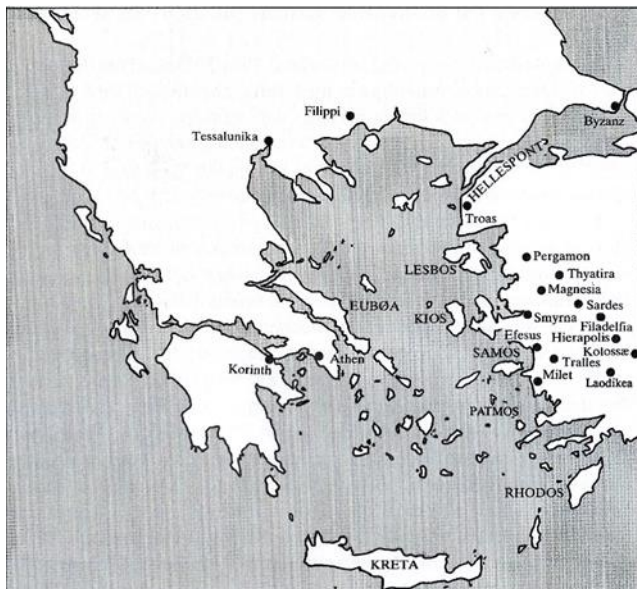
V 19: Bogens indhold angives i korte træk: 1) visionerne fra v 12-16 2) Nutiden som den kommer til udtryk i menighedsbrevene kap 2-3 3) Det som siden skal ske, dvs. bogens apokalyptiske hoveddel kap 4,1-22.

Kap 2,1-3,22. De syv menighedsbreve.

Gennemgående træk i alle syv breve er:

- a) Det er Kristus, der giver befaling til, at de skrives.
- b) Hvert brev skal skrives til ”menighedens engel”, dvs. menighedens ”himmelske dobbeltgænger” som repræsenterer menigheden overfor Gud og er identisk med menigheden (eller véd), hvad der er menighedens situation. Dernæst følger ros, trøst, formaning, tilrettevisning i forskellig grad.

- c) Brevene slutter med enslydende opfordringer til at høre og forstå, hvad Ånden siger til menighederne.
- d) Forskellige former for løfter, forjættelser til dem, der sejrer, dvs holder fast ved Kristus trods lidelserne.

Kap 4-5: Forspil i himlen

4, 1-9: *Johannes ser Guds tronsal og får forevist en forseglede bog, som kun Kristus (Lammet) kan åbne.*

V 4: De 24 ældste? Måske er det repræsentanter fra de 24 præsteskitter, som er nævnt i 1 Krøn 24. Religionshistorisk fra babylonisk astrologi, hvor der nævnes 24 stjerneguder i Dyrekredsen.

V 6-8: De fire livsvæsner: Evangelistsymbolerne. Nævnt af kirkefaderen Augustin. De fire væsner svarer til de fire af dyrekredsens stjernebilleder, som i oldtiden blev sat i forbindelse med de fire årstider og de fire verdenshjørner: Tyren (oksen) indleder foråret, løven sommeren, skorpionen (der på gamle kort ligner en ørn) efteråret, og vandmanden (mennesket) vinteren.

Før de eskatologiske begivenheder tager fart i kap 5, priser de Gud

Liturgisk vekselsang mellem livsvæsner og de 24 ældste.

5,1-14: *Bogen med de 7 segl, som kun lammet er værdig til at åbne.*

Hymnernes mening er:

- Kun Kristus har gennem sin offerdød gjort mennesker af alle folkeslag, også hedninge og gudløse, fri fra de magter og kræfter, der har holdt dem bundne i dødens og djævelens magt.
- Det er kun en realitet i lovsangens univers.
- Men det skal blive synlig virkelighed gennem den proces, der nu sættes i værk

Kap 6: Seglene brydes og syv plager slippes løs.

V 1-2: Det første segl. Rytteren kan tidshistoriske være et billede på partherne. Roms mest frygtede fjende. Fra år 53 f.Kr. til 220 e.Kr. var der uafbrudte kampe med partherne på imperiets østgrænse.

V 3-8: De næste fire segl brydes I øvrigt repræsenterer alle fire ryttere følgerne af parthernes fremtrængen i øst.

V9-11: Det femte segl. Forvarsler om kommende katastrofer afbrydes for at give plads til martyrerne længsler efter lidelsernes afslutning.

V 12-17: Det sjette segl brydes, hvorved den nuværende verdensordens undergang indvarsles og det endelige sammenbrud af hele kosmos. De enkelte træk er hentet fra profetbøgerne. Her foregribes den dommedag, det udfoldes i Åb 11 og Åb 16 - og den endelige skildring af dommens komme i Åb 20,11-15.

Kap 13, 1-10. Dyret fra havet. Antikrist

V1: Ligesom dragen i kap 12 har dyret syv hoveder og 10 horn. De ti kroner jvnf. Dan 7,7.

Dyret er den jordiske inkarnation af dragen, Satan.

”Navne der var en hån mod Gud” = De romerske kejsers æresnavne (?)

V 2: I Dan 7 omtales fire forskellige dyr som symboler på verdensriger:

Løven = Babylon

Bjørnen = Medien

Panteren = Persien

Rædselsdyret = Syrien

De fire dyr er her samlet til eet mangehovedet uhyre = det romerske rige.

V 3-4: Her skildres reaktionen på dyrets komme, som hyldes og tilbedes som en guddommelig magt. Kejserdyrkelse – den personificerede Antikrist – en helvedesudgave af den berygtede kejser Nero.

Nero-sagnet: Nero var flygtet mod øst til partherne - altså ikke begået selvmord år 68.

V 7-8: Antikrists tid er begrænset. Til gengæld vil dets magt og raseri flamme op. Over hele verden vil kirken blive forfulgt.

V 9-10: Selvom Åb er det mest aggressive skrift i NT, så opfordrer det til ikke-aktiv modstand. Men til udholdenhed og tro. Lammet vil sejre til sidst.

Kap 13, 11-18. Dyret fra jorden. Den falske profet

V 11-12 :Endnu et dyr viser sig for seeren – det første dyrs repræsentant

Hvem er det andet dyr? Måske det præsteskab ved templerne, der skulle varetage kejserdyrkelsen eller kejsermagtens øvrighedspersoner.

V 13-15: Ved trolddom forfører det mennesker til at dyrke dyret fra havet/Antikrist.

Baggrund:

- Danielsbogens fortælling om Nebukadnezars billedstøtte, som alle skulle tilbede (Dan3.5.7.15)
- Forestillinger om talende billedstøtter i samtiden
- De kristnes erfaringer af prisen for ikke at ville ofre til kejseren.

V 16-17: Den stat, der har sat sig i Guds sted, er totalitær: Alle skal tage dyrets mærke på

V 18: Bogstaver har talværdi i hebraisk og græsk. Derfor har et ord en talværdi ved at lægge bogstaverne sammen.

Eks. fra Pompeji: ”Jeg elsker hende, hvis tal er 545”!

”Kejser Nero” skrevet med hebraiske bogstaver giver ”666”.

Kap 20,1-10. Satan fængsles. Tusindårsriget. Satan tilintetgøres

Centralt står *Tusindårsriget*, hvor Kristus hersker før den sidste dom og den endelige frelse.

Forestillingen om et jordisk Messiasrige har jødisk oprindelse.

To former for eskatologiske forestillinger:

- 1) En *national* forventning - et evigt fredsrige for Israel, et Davidsrige, hvor alle fjender er overvundet.
- 2) En *universal* forventning - et evigt Gudsrige, en ny og fuldkommen verden efter en endelig verdensdom.

I jødedommen forsøgte man at forene de to forventninger ved kronologisk at placere Messiasriget først. (fx 4. Ezra 7)

Forfatteren til Åb har delt disse forestillinger og indbygget dem i sin vision.

Lignende tanker hos Paulus i 1 Kor 15, 23-28 – Messiasriget er allerede en realitet, Kristus har allerede underlagt sig de onde magter.

I øvrigt nævnes tusindårsriget ikke i NT

Såkaldte kiliastiske (*killias*, gr.: 1000) bevægelser vinder indpas i oldkirken og spiller fremover en rolle i kirkehistorien.

Kap 21,1-8. Den nye himmel og den nye jord

Den store slutningsvision kap 21,1-22,5 skildrer det salige liv i en verden, hvor alt det onde er overvundet – også Satan.

V 1: Det vældige opbud af billeder indledes med en totalvision (Es 65,17; 66,22).

Det er en ny skabelse!

V 2: Totalbilledet af den nye jord og himmel afløses af symbolet på den nye frelsevirkelighed:

- Det nye Jerusalem.
- Den første kristne menigheds by.
- Stedet hvor Guds nærvær med sit folk er en virkelighed.

V 5-8: Gud bekræfter overfor den nulevende, jordiske og forfulgte menighed, at visionen er sand.

Kap 21,9-22,5. Det nye Jerusalem

I den afsluttende vision af det nye Jerusalem forenes tre motivkredse:

- 1) Forestillingen om et nyt Jerusalem med baggrund i gammeltestamentlige og jødiske forestillinger
- 2) Den antikke forestilling om en himmelsk by af samme fuldkomne form som verdensaltet
- 3) Forestillingen om at paradiset vil komme igen ved tidernes ende.

Motivkredsene afløser dels hinanden og er samtidig organisk forbundet til én storslået vision af det fuldbyrdede, salige fællesskab mellem Gud og hans folk i den fuldkomne by Jerusalem.

Jerusalem står som modbilledet til det jordiske Babylon (kap 17-18), som er et pseudonym for Rom.

V 9-10: Indledning til visionen. Ligesom i visionen af Babylons fald (kap 17) er det en af englene, der formidler visionen. Det er især visionen i Ez 40ff af det nye tempel, der bruges af forfatteren til Åb.

V 11-14: Byens udseende, dens mure og porte.

V 15-17: Byens mål. Byen har form som en kubus – det antikke verdensbillede: jorden en skive med en kubus som himmel.

V 18- 21: Materialerne beskrives

V 22-27: Byens indre herlighed. Intet tempel! Modsætning til den jødiske forventning.

22,1-5: Det genfundne Paradis. Afslutningen på Åbenbaringsbogens apokalyptiske del, der munder ud i, at Guds og Lammets trone er midt blandt mennesker i det nye Jerusalem. NB. En reminiscens af den aronitiske velsignelse (v 5).

Kap 22,6-21. Slutning

Hvad der begyndte som et brev til de syv menigheder i Lilleasien ender med direkte henvendelse til dem, der ved gudstjenesten har hørt oplæsningen

To ting indskærpes menighederne:

- 1) Visionens sandhed
- 2) Den korte tidsfrist der er tilbage inden Kristi komme.

Måske afspejler teksten i sin dialogform en gudstjenestelig praksis med afvekslende profettale og svar fra menigheden.

Med et kort nådesønske til menigheden afslutter seeren Johannes sit skrift.

Johannes' Åbenbaring i kunstens historie

1) Oldkirken og den antikke kristne kunst

Katastroferne mangler. Foretrukne motiver: Lammets på Zions bjerg – Guds trone omgivet af de fire livsvæsner mv. Tegnet for begyndelsen og enden (*alfa* og *omega*).

2) Middelalderen

Apokalyptiske motiver i miniaturemalerier, vægmalerier og på katedralernes vinduer

3) Renæssancen

Albrecht Dürer skaber epoke med sine 14 træsnit over Apokalypsen – kopieres til bøger og kirker

4) Nyere tid

El Greco, Corregio, William Blake. Også nutidig kunst lader sig inspirere af Åb.